

Překladová literatura

Revue Světová literatura, v šedesátých letech hlavní tribuna většiny důležitých překladatelských aktivit, byla s nástupem normalizace ideologicky znivelizována a povětšinou začala publikovat překlady zejména tzv. pokrokových západních autorů, vyznávajících tradiční realistickou poetiku, či nepřiliš významné překlady z okrajových literárních oblastí. Řada nakladatelských edičních plánů překladové literatury byla revidována s přihlédnutím k postojům jak překladatelů, tak překládaných autorů na okupaci Československa v roce 1968 (z těchto důvodů bylo například pozastaveno vydávání děl Heinricha Bölla, výbor z díla francouzského básníka Pierra Emmanuela Orfeův návrat v překladu Jindřicha Pokorného byl dán v roce 1972 do stoupy). Řada překladatelů v sedmdesátých a osmdesátých letech pak mohla překládat pouze pod cizím jménem. (Takřka dvoustránkový soupis překladů, které byly vydány pod jmény pokrývačů, vyšel v roce 1992 pod titulem Zamlčování překladatelé.)

Navzdory hlásaným ideologickým postulátům mohly počátkem sedmdesátých let ještě vyjít některé z připravených překladů, například absurditou a černým humorem prosycený prozaický text SAMUELA BECKETTA *Murphy* (1971, překlad Eva Pilařová) či překlad klíčového díla modernismu *Odysseus* od JAMSE JOYCE (1976, překlad Aloys Skoumal). Jeho neustále oddalované uvedení na trh bylo posléze vyřešeno tím, že prodej knihy nebyl avizován a dostupná byla pouze „vyvoleným“ a těm, kteří se náhodou dozvěděli, kde se dá kniha koupit. Bez omezujících zásahů byla vydána i stěžejní a vrcholná díla křesťanské orientace, ať již šlo o výběry z děl francouzských básníků PAULA CLAUDELA (*Magnificat*, 1970, překlad Jan Zahradníček) a CHARLESE PÉGUÝHO (*Ta jediná je paní – Chudoba*, 1971, překlad Ivan Slavík), nejznámější divadelní hru anglického básníka a dramatika THOMASE STEARNSE ELIOTA *Vražda v katedrále* (1971, překlad Jiří Valja) či román francouzského katolického romanopisce GEORGESE BERNANOSE *Zlý sen* (1970, překlad Eva Formanová). Vyšly také již připravené výběry z děl nesovětských ruských autorů, jako byl obsáhlý výbor z básnického díla OSIPA MANDELŠTAMA *Kameny, smutky, sny* (1970, překlad Jan Zábřana, Václav Daněk a Ludmila Dušková) nebo soubor esejů MARINY CVĚTAJEVOVÉ *Básník a čas* (1970, překlad Jan Zábřana).

Normalizační odvrát od politicko-společenských aktivit a únik do soukromí vyvolal na knižním trhu značný překladatelský boom. Nebývalý zájem

o překladovou literaturu se projevil nejen v oblasti tzv. oddechové literatury, v níž dominovaly angloamerické detektivky (Agatha Christie, Ed McBain, Raymond Chandler, Dick Francis ad.), společenské romány (Mario Puzo, Arthur Hailey aj.) i další čtenářsky oblíbené žánry (Betty MacDonaldová apod.), ale přirozeně zasáhl i do literatury umělecké.

■ Próza

V podstatě nepřerušena byla kontinuita vydávání překladů ze světového klasického literárního odkazu (Knihovna klasiků v nakladatelství Odeon). Významným edičním činem v této oblasti bylo vydání nového překladu *Hledání ztraceného času* MARCELA PROUSTA (1979–88, překlad Prokop Voskovec a Jiří Pechar). Opožděně a víceméně potajmu byl v roce 1976 vydán překlad Joyceova *Odyssea* od Aloyse Skoumala, avizovaný již v šedesátých letech. Bezmála stejně významné bylo i přetlumočení trojice děl výrazně prohlubujících pohled na prózu 20. století. V první řadě to byl román ROBERTA MUSILA *Muž bez vlastnosti* (1980, překlad Anna Siebenscheinová), analyzující rozpad všech hodnot a jistot ve středoevropském prostoru po pádu rakousko-uherské monarchie. Také román ELIASE CANETTIHO *Zaslepení* (1984, překlad Jiří Stromšík) lze vnímat jako

Přebal Josefa Týfy, 1980

jednu z umělecky nejprůkaznějších analýz fenoménu zla a masového člověka. Tuto dvojici posléze doplňuje italský psychologický román ITALA SVEVA *Vědomí a svědomí Zena Cosiniho* (1975, překlad Hana Benešová), využívající freudovskou psychoanalýzu k postihu rozporuplné existence současného člověka a světa.

Velká překladatelská pozornost byla věnována angloamerickým autorům; zejména literatura americká byla ve středu čtenářského i překladatelského zájmu. Nejen že vycházela díla již obecně zdomácněných amerických prozaiků, jako byli ERNEST HEMINGWAY (*Ostrovy uprostřed proudu*, 1972, překlad Luba a Rudolf Pellarovi), WILLIAM SAROYAN (*O neumírání*, 1972, překlad Josef Schwarz), FRANCIS SCOTT FITZGERALD (*Na prahu ráje*, 1971, překlad

John Updike
v Praze, březen
1986 (na snímku
s Václavem Havlem
a Karlem Peckou)

František Vrba pod jm. Libuše Vrbové), THORNTON WILDER (*Osmý den*, 1974, překlad František Gel) a WILLIAM FAULKNER (trilogie *Město*, 1985; *Vesnice*, 1985, a *Panské sídlo*, 1987, překlad Luba a Rudolf Pellarovi), ale v hojném počtu byli do domácího kontextu uváděni i méně známí američtí autoři mladší a střední spisovatelské generace.

Vcelku bez přerušení pokračovalo vydávání překladů amerických prozaiků, jejichž dílo vstoupilo do českého literárního kontextu už v šedesátých letech – TRUMAN CAPOTE (*Lučňní harfa; Strom noci a jiné povídky*, 1978, překlad Jan Válek a Radoslav Nenadál), JOHN UPDIKE (*Krátku, utíkej!*, 1980, překlad Josef Schwarz), SAUL BELLOW (*Oběť*, 1971, překlad Eva Masnerová), BERNARD MALAMUD (*Příručí*, 1972, překlad Luba a Rudolf Pellarovi), JOSEPH HELLER (*Něco se stalo*, 1982, překlad Antonín Přidal pod jm. Mirek Čejka; *Gold za všechny peníze*, 1983, překlad Michael Žantovský). K těmto autorům společensko-psychologických románů a povídek se velmi záhy přiřadil nový překladatelský objev ISAAC BASHEVIS SINGER, jehož povídkový soubor *Stará láska a jiné povídky* (1987, překlad Antonín Přidal) s hlubokou lidskostí umělecky ztvárňoval osudy židovských přistěhovalců. Mezi americké prozaiky, s nimiž se mohl český čtenář seznámit už v šedesátých letech, patřil i WILLIAM STYRON, jehož dílo se dočkalo mimořádného čtenářského ohlasu až v tomto období – po dvojici psychologických románů (*Zapal tento dům*, 1973, překlad Radoslav Nenadál, a *Ulehni v temnotách*, 1974, překlad Jiří Elman) vyšel posléze v roce 1984 román *Sophiina volba* (překlad Radoslav Nenadál), tragický příběh židovské ženy, který se stal opravdovou čtenářskou událostí.

Z nových jmen americké prózy, jež se objevila v tomto období v českých překladech, nelze pominout románové ságy ROBERTA PENNA WARRENA (*Potopa*, 1974; *U nebeských bran*, 1979, obojí překlad Eva Kondrysová) a retrospektivní pohled na americkou společnost před první světovou válkou v románu EDGARA LAWRENCE DOCTOROWA *Ragtime* (1982, překlad Jiří Josek). S patřičnou

ideologickou interpretací v připojených doslovecích byla českému čtenáři zpřístupněna i některá z vrcholných děl americké prózy, tematizujících složitou sociálně-psychologickou problematiku rasové odlišnosti amerických černochů (RALPH ELLISON: *Neviditelný*, 1981, překlad Luba a Rudolf Pellarovi; JAMES BALDWIN: *Beale street blues*, 1979, překlad Michael Žantovský; ALEX HALEY: *Kořeny*, 1981, překlad Michael Žantovský; TONI MORRISONOVÁ: *Nejmodřejší oči*, 1983, překlad Michael Žantovský). Nelze také přehlédnout čtenářský ohlas románu amerického prozaika KENA KESEYHO *Vyhoďte ho z kola ven* (1979, překlad Jaroslav Kořán), analyzující v symbolickém podobenství nerovný boj jednotlivce s totalitou.

Menšímu překladatelskému zájmu se těšila literatura anglická, přesto ale její současnou podobu významně reprezentoval například tradiční anglický román CHARLESE PERCYHO SNOWA *Cesty moudrosti* (1978, překlad Miroslav Jindra) z prostředí intelektuálů i povídkový soubor ARNOLDA WESKERA *Milostné dopisy na modrém papíru* (1981, překlad Zuzana Mayerová). Z nejnovější anglické prózy se mohl český čtenář seznámit s románem JOHNA FOWLESE *Francouzova milenka* (1976, překlad Hana Žantovská), intelektuálně náročným obrazem viktoriánské doby, s absurdně černým humorem Ira STEPHENA GILBERTA v románu *Krysařův deník* (1980, překlad Helena Kryštofová) i s dílem BRYANA STANLEYE JOHNSONA *Vlastní podvojný účetnictví Christie Malryho* (1978, překlad František Fröhlich), předchůdce britské postmoderní prózy.

Navzdory normalizačním ideologickým tlakům a ekonomickým preferencím představovala literatura z angloamerické oblasti kvalitativní a patrně i kvantitativní dominantu překladatelských aktivit sedmdesátých a osmdesátých let. Z této oblasti byly zpřístupněny totiž nejen umělecky vrcholné práce, ale i značné množství detektivek a esteticky méně náročných děl, reprezentovaných autory, jako byli například Robert Ruark, J. K. Toole, David Lodge, John Irving, Kurt Vonnegut, Woody Allen, Anton Myrer a řada dalších.

Specifické bylo vydávání křesťansky orientované literatury; autoři původní i překladové literatury této ideové proveniencie mohli vycházet víceméně pouze v nakladatelství Vyšehrad, tiskovém a nakladatelském orgánu Československé strany lidové. Jedině zde mohla vyjít v sedmdesátých letech díla GILBERTA KEITHA CHESTERTONA (*Klub zneuznaných mužů*, 1972, překlad Vladimír Pražák; *Ohromné maličkosti; Obrany*, 1976, překlad Jan Čulík), FRANÇOISE MAURIACA (*Beránek*, 1978, překlad Eva Formanová), GEORGESE BERNANOSE (*Muška*, 1972, překlad Eva Formanová), GRAHAMA GREENA (*Cesty s tetičkou*, 1972, a *Kus života*, 1974, obojí v překladu Jana Čulíka), EVELYNA WAUGHA (*Hrst prachu*, 1976, překlad Vladimír Pražák) i méně známí prozaici jako Brit BRUCE MARSHALL (*Starý voják neumírá*, 1973, překlad Jiřina a Karel Kynclovi pod jm. Evy Kondrysové). I když také v této oblasti byly v převaze překlady z angloamerické oblasti, pouze v tomto nakladatelství se mohly objevit i překlady výrazně katolických prozaiků, jako byl JAN DOBRACZYŃSKI, autor vědeckofantastických

křesťanských moralit (*Přelévát moře*, 1971, a *Modré přilby na přehradě*, 1976, obojí v překladu Lubomíra Nakládala), a ZOFIA KOSSAKOVÁ, autorka historického románu o svatém Františku z Assisi (*Beze zbraně*, 1973, překlad Lubomír Nakládala). V rámci této specifické ideové tolerance se mohl český čtenář také poprvé setkat s jedním z nejvýznamnějších soudobých španělských spisovatelů, kterým byl JOSÉ JIMÉNEZ LOZANO, a jeho historickým románem o střetu dobra a zla v konturách jansenismu 17. století *Historie jednoho podzimu* (1977, překlad Josef Forbelský).

Na samém počátku sedmdesátých let vyšla v českém překladu také trojice významných prozaických děl z latinskoamerické literatury: JOÃO GUIMARÃES ROSA: *Velká divočina* (1971, překlad Pavla Lidmilová), JULIO CORTÁZAR: *Nebe, peklo, ráj* (1972, překlad Vladimír Medek) a GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ: *Sto roků samoty* (1971, překlad Vladimír Medek). Zatímco složitě komponovaný Cortázarův románový tvar oslovil svými bezmála postmoderními vypravěčskými postupy především velmi vyspělé čtenáře, Márquezova sága rodu Buedínů se setkala s mimořádných čtenářským zájmem. Oslivý vypravěčský tok, v němž se prolínají prvky folkloru s mýty, vytvářel snově fantaskní realitu, přeplněnou životní vitalitou a kaleidoskopickým spektrem mnoha životních osudů. Tento charakteristický rys latinskoamerické literatury, záhy označený pojmem „magický realismus“ a spjatý především s Gabrielem Garcíou Márquezem, přispěl k předtím nikdy nezaznamenanému zájmu o latinskoamerickou literaturu. V krátkém časovém období vyšly další dvě Márquezovy práce (*Podzim patriarchy*, 1978, překlad Josef Forbelský, a povídkový soubor *V tomhle městečku se nekrade*, 1979, překlad Hana Posseltová a Blanka Stárková), v překladech se však objevily i nové významné prózy autorů latinskoamerického subkontinentu: ERNESTO SÁBATO: *Kniha o hrdínech a hrobech* (1984, překlad Vít Urban), MARIO VARGAS LLOSA: *Zelený dům* (1981, Vladimír Medek), ALEJO CARPENTIER: *Barokní koncert; Harfa a stín* (1984, překlad Eduard Hodoušek), JORGE LUIS BORGES: *Brodiova zpráva* (1978, překlad Josef Forbelský) a další. Intenzivní překladatelský zájem o latinskoamerickou literaturu nesporně změnil čtenářský pohled na tento vzdálený a exotikou opředený kontinent a natrvalo včlenil jeho literární tvorbu do českého kulturního kontextu.

V překladech z francouzské literatury dominovala především díla klasiků. Z enormního překladatelského zájmu šedesátých let o francouzský „nový román“ zůstala v edičních plánech pouze dvojice próz jednoho z nejvýznamnějších představitelů této vlny CLAUDA SIMONA *Vítr* (1980, překlad Vladimír Binar) a *Příběh* (1985, překlad Kateřina Lukešová) a připomenut byl také postsurrealistický jazykový experimentátor RAYMOND QUENEAU prózou *Stylistická cvičení* (1985, překlad Patrik Ouředník). Novým a pozoruhodným objevem se stal MICHEL TOURNIER, autor, pro něhož byl mýtus základním modelem lidských prožitků; z jeho díla vyšel v českém překladu soubor povídek *Tetřev hlušec* (1984, překlad Václav Jamek) a klíčový román *Král duchů* (1988, překlad

Sergej Machonin pod jm. Dobroslavy Janderové). Od poloviny osmdesátých let se díky určitému ideologickému uvolnění mohly po mnohaleté přestávce objevit v českých překladech i nová, v minulosti nepřeložená díla zakladatelských osobností tzv. regionalistické prózy: ze švýcarské frankofonní oblasti to byl křesťanský tradicionalista CHARLES-FERDINAND RAMUZ (*Příběhy z hor*, 1988, překlad Josef Heyduk) a francouzský mystik sepětí krve a půdy JEAN GIONO (*Husar na střeše*, 1984, překlad Tamara Sýkorová).

V překladech z německé jazykové oblasti – ať již šlo o literaturu ze SRN, či NDR – převažovaly stále prózy, analyzující ducha nedávné německé minulosti a její tíživé dědictví v psychologicko-duchovním klimatu současného Německa. Bilančně analytický charakter mají proto jak romány tehdy patrně nejpřekládanějšího západoněmeckého prozaika SIEGFRIEDA LENZE (*Hodina němčiny*, 1974, překlad Jan Scheinost; *Vzor*, 1976, překlad Jaromír Povejšil; *Vlastivědné muzeum*, 1984, překlad Anna Siebenscheinová), tak válečný román ALFREDA ANDERSCHÉ *Bouře v Ardenách* (1979, překlad Jan Scheinost) či společenskokritické prózy MARTINA WALSERÁ (*Philippsburské svazky manželské*, 1980, překlad Sergej Machonin pod jm. Dagmar Martinové; *Bez lásky*, 1981, překlad Jaromír Povejšil). Obdobně bilanční ráz měl také nejvýznamnější román východoněmecké autorky CHRISTY WOLFOVÉ *Vzory dětství* (1981, překlad Jaroslav Putík a Františka Faktorová pod jm. Jaroslava Stríteckého), v němž se český čtenář setkal patrně s jedním z vrcholů východoněmeckého písemnictví. Nová jména německých prozaiků z obou německých států (Jurek Becker, Günter de Bruyn, Gert Hofmann) byla posléze doplněna znovu se objevivším HEINRICHEM BÖLLEM, od něhož byla přeložena silně společenskokritická novela z novinářského prostředí *Ztracená čest Kateřiny Blumové* (1987, překlad Vratislav Slezák).

Z literatur dvou dalších sousedů, Polska a Maďarska, byly už překlady do češtiny sporadičtější. Z polské literatury byla po letech připomenuta hned třemi knihami v americkém exilu žijící autorka psychologických próz MARIA KUNCEWICZOWÁ (*Tristan 1946*, 1971; *Olivový háj*, 1971, a *Cizinka*, 1976, vše v překladu Heleny Teigové) a jeden z nejvýznamnějších soudobých polských prozaiků ANDRZEJ KUŚNIEWICZ (*Král obojí Sicílie*, 1975, překlad Anetta Balajková). Stálé psychologické vyrovnávání se s prožitkem války tematizovaly i dvě současné polské prózy: prozaický debut básníka STANISŁAWA HORAKA *Poustevna* (1971, překlad Michaela Ditmarová) a nepateticky civilní pohled na Varšavské povstání v roce 1944 MIRONA BIAŁOSZEWSKÉHO *Památník z Varšavského povstání* (1985, překlad Daniela Lehárová). Nesporným čtenářským objevem byly chagallovsky laděné a silně lyrizované pohledy na polskou vesnici, jak ji zobrazil ve svých prózách *Harfy krále Davida* (1970) a *Až budeš králem, až budeš katem* (1976, obojí překlad Josef Vlášek) TADEUSZ NOWAK.

Z maďarské literatury upoutal čtenářskou pozornost zejména román TIBORA DÉRYHO *Pomyslná reportáž o americkém pop-festivalu* (1977, překlad Anna

Valentová), zachycující kulturně-spo-
lečenskou atmosféru konce šedesá-
tých let.

V druhé polovině osmdesátých let
se už k českému čtenáři dostala také
díla postmoderní orientace, zejména
román italského romanopisce a sé-
miologa UMBERTA EKA *Jméno růže*
(1985, překlad Zdeněk Frýbort), který
se stal čtenářským bestsellerem, stej-
ně jako soubor výrazně intelektuálně
laděných próz argentinského klasi-
ka modernismu JORGE LUISE BORGE-
SE *Zrcadlo a maska* (1989, překlad
Kamil Uhlíř, František Vrhel a Josef
Forbelský).

■ Sovětská próza

Překlady ze sovětské literatury prošly
v tomto dvacetiletí specifickým vývo-
jem, významně ovlivněným politickými změnami v Sovětském svazu. V emoč-
ně vypjatém pookupačním období stála sovětská literatura, přes významné
ediční preference a množství překládaných děl, víceméně mimo okruh čte-
nářského zájmu; čím více byla oficiálně propagována, tím menší byla její
čtenářská recepce. Zájem vzbuzovala pouze díla těch ruských autorů, jejichž
nesporné umělecké hodnoty byly podepřeny jejich emigrací, politickými postoj-
i či nonkonformitou (Isaak Babel, Boris Pasternak, Andrej Platonov a zejména
Ivan Bunin, z jehož díla vyšlo v sedmdesátých letech více než pět prozaic-
kých souborů). Zájem o současnou sovětskou prózu probouzely až povídky
z ruského vesnického života VASILJE ŠUKSINA (*Červená kalina*, 1975, překlad
Marcela Neumannová, a *Charaktery a lásky*, 1977, překlad Zdeňka Psůtková)
a VALENTINA RASPUTINA (*Žij a nezapomínej*, 1978, překlad Dagmar Šlampová),
těžící z odkazu tradiční ruské realistické literatury a zobrazující život na ruské
vesnici bez ideologických příkras a kolektivistických iluzí. Také z literatury
neruských národů, zejména z Pobaltí, přicházela díla, tematicky těžící z dosud
zcela neznámého společenského prostředí (Enn Vetemaa, Jaan Kross, Arvo
Valton ad.). Ještě výraznější čtenářský ohlas zaznamenaly překlady společen-
sko-psychologických románů gruzínských autorů jako byli NODAR DUMBADZE
(*Zákon věčnosti*, 1982, překlad V. A. Černý) nebo OTHAR ČILADZE (*Kainovo
znamení*, 1984, překlad V. A. Černý).

Přebal Milana Grygara, 1989

K zásadnímu přelomu v sovětské kultuře došlo v polovině osmdesátých let v důsledku systémových změn v sovětské politice. Tato proměna politické atmosféry v SSSR se velmi rychle promítla i do sovětské literatury, v níž se záhy objevila řada mnohdy již dávno vzniklých děl, v nichž dominoval kritický pohled na sovětskou společnost a represivní charakter stalinské epochy. Rysy této nové sovětské prózy, jejíž kritičnost v mnohém souzněla i se současným českým pohledem na tzv. reálný socialismus, neušly překladatelské pozornosti, a tak záhy získaly značný čtenářský ohlas, jako například fantaskně symbolická podobenství o zlu totalitní moci kirgizského spisovatele ČINGIZE AJTMATOVA (*Stanice Bouřná*, 1982, překlad Vladimír Michna, a zejména román *Popraviště*, 1988, překlad Dagmar Šlampová), absurdní protistalinské grotesky *Diaboliáda* (1985, překlad Alena Morávková) vydané z pozůstalosti MICHAILA BULGAKOVA a řada dalších nových sovětských próz. Převahu měly společensko-kritické pohledy na dosud často propagandisticky deformovaný válečný prožitek (JURIJ NAGIBIN: *Trpělivost*, 1988, překlad Libor Dvořák a Xenie Mrnková; VASIL BYKAV: *Lom*, 1989, překlad Jaroslav Hulák) a výrazně analytické pohledy na mravně a hodnotově vyprázdněnou sovětskou společnost (DANIL GRANIN: *Zubr*, 1989, překlad Věra Kružíková; ALEXANDR BEK: *Nová kariéra*, 1988, překlad Milan Horák; VIKTOR ASTAFJEV: *Smutný detektiv*, 1988, překlad Vladimír Michna, ad.). Na konci osmdesátých let mohl už vyjít kritický a ostře protistalinský román o sovětské realitě dvacátých a třicátých let *Děti Arbatu* ANATOLJE RYBAKOVA (1989, překlad Vlasta Tafelová); dlouho očekávaná a ještě

Čingiz Ajtmatov
při projíždce kirgizskou
krajinou, 1977

odvážněji koncipovaná strhující epopej o životě v SSSR, román VASILJE GROSSMANA *Život a osud*, už vyšla v českém překladu bez výraznějšího ohlasu až v letech devadesátých.

■ Poezie

Překlady ze světové poezie vycházely nadále jak v knižní podobě (zde sehrála důležitou roli edice Plamen nakladatelství Odeon), tak v časopiseckých ukázkách, zejména v revue Světová literatura. Typické pro socialistickou vydavatelskou politiku byly četné výbory z poezie, které měly jak funkci ideologicky reprezentativní, tak poznávací; jejich existencí byly zpřístupněny nejen určité básnické osobnosti, jež nebylo možné z ideologických důvodů prezentovat individuálně, ale také se zde mohli objevit i překladatelé jinak ideologicky a „kádrově“ nepřijatelní. Funkci politicky reprezentativní měly především četné výbory ze sovětské poezie, jichž vyšla v normalizačním období celá řada – z těch nejrozsáhlejších a ideově nejvyhraněnějších to byly například *Verše proti smrti* (1980, kolektiv překladatelů), *Sovětská poezie 20. století* (1981, kolektiv překladatelů), *Ústa slunce* (1985, kolektiv překladatelů), *Ohnivě květy* (1987, kolektiv překladatelů). Z výborů, jež měly čtenáře seznámit s určitou oblastí světové poezie, patřily mezi nejvýznamnější *Poezie přelomu století* (1984, kolektiv překladatelů) či *Horoskop orloje. Čtrnáct amerických básníků* (1987, překlad Jan Zábrana). Objevila se zde mimo jiné i poezie Allena Ginsberga nebo Ezry Pounda. Na Zábranovu antologii navazoval další výbor z americké poezie *Dítě na skleníku* (1989, překlad Jaroslav Kořán a Jan Jařab), který měl původně vyjít v edici Jazzové sekce Jazzpetit již v roce 1985. Jako seznámení se staršími a doposud neznámými poetikami byla koncipovaná i řada výborů vydávaných v nakladatelství Odeon, mimo jiné bohatě komentovaný a objevený

Překladatel a redaktor
nakladatelství Odeon
Miloslav Žilina (uprostřed)
s Marií Zábranovou
a Jindřichem Pokorným

výbor *Básníci pařížské bohémy* (1984, ed. Jaroslav Fryčer, překlad Jindřich Pokorný), který doplňoval znalosti o francouzských prokletých básnících.

Stejně jako v próze také v poezii dominovaly (díky překladatelské iniciativě a erudovanosti zejména Jana Zábřany) především překlady angloamerické básnické tvorby: znovu byl připomenut jeden z klasiků současné americké poezie **ROBERT FROST** (*Hvězda v kamenném člunu*, 1983, překlad Hana Žantovská) a nově byla českému čtenáři zprostředkována celá řada moderních amerických básníků, jako byli **KARL SHAPIRO** (*Půlnoční podívaná*, 1971, překlad Vojtěch Jesťáb), **KENNETH PATCHEN** (*Když jsme tu byli spolu*, 1979, překlad Jan Zábřana), **ROBERT LOWELL** (*Zjizvené nebe*, 1983, překlad Antonín Přidal), **ROBERT CREELEY** (*Variace*, 1979, překlad Hana Žantovská), **JOHN ASHBERY** (*Autoportrét ve vypouklém zrcadle*, 1989, překlad Pavel Dominik), **SYLVIA PLATHOVÁ** (*Ariel*, 1984, překlad Jan Zábřana) a další. Z anglické poezie to byli dva současní básníci **SEAMUS HEANEY** (*Přezimování pod širým nebem*, 1985, překlad Zdeněk Hron) a **TED HUGHES** (*Jeskyňní ptáci*, 1986, překlad Jaroslav Kořán).

Překlady z francouzštiny přinesly dva rozsáhlé výběry z klasiků francouzské moderní poezie: *Prostory spánku* **ROBERTA DESNOSE** (1984, kolektiv překladatelů) a *Společná přítomnost* **RENÉ CHARA** (1985, překlad Ludvík Kundera).

Naproti tomu z německé jazykové oblasti byl kladen objevitelský důraz především na představitele současné básnické tvorby, jejichž dílo ještě nebylo podstatným způsobem zpřístupněno českému čtenáři – ať již šlo o jedny z nejvýznamnějších německých básníků **PAULA CELANA** (*Sněžný part*, 1986, překlad Ludvík Kundera) a **GÜNTERA EICHA** (*Viceméně*, 1987, překlad Josef Hiršal,

Bulat Okudžava na přebalu
výboru ze svých písní,
grafická úprava
Vladimíra Nárožníka, 1980

Michaela Jacobsenová), nebo o jazykově experimentující tvorbu rakouského básníka ERNSTA JANDLA (*Mletpantem*, 1989, překlad Josef Hiršal a Bohumila Grögerová). K neméně důležitým patřily i překlady Vladimíra Mikeše z italských: MARIO LUZI: *Terč života* (1988), EUGENIO MONTALE: *Pelyněk s medem* (1984) a GIOVANNI GIUDICI: *Autobiologie* (1978). Polskou poezii představil jednak Jan Pilař (JAROSLAW IWASZKIEWICZ: *Plavení koní*, 1972; ADAM WAZYK: *Labyrint*, 1972), jednak Vlasta Dvořáčková, která přetlumočila výbor z díla budoucí nositelky Nobelovy ceny za literaturu WISLAWY SZYMBORSKÉ *V Hérakleitově řece* (1985).

Překlady ze sovětské poezie neměly zdaleka tak nonkonformně společensko-kritický charakter jako sovětské prózy. Velkým a bohatě komentovaným výborem *Začarovaný kruh* byla zpřítomněna MARINA CVETAJEVÁ (1987, překlad Jana Štroblová a Hana Vrbová) a BELLA ACHMADULINOVÁ (*Stopy v krvi*, 1979, překlad Václav Daněk); Václav Daněk posléze uvedl do české literatury ruského jemně senzitivního lyrika ALEXANDRA KUŠNERA (*Noční stráž*, 1971, a *Pátý živel*, 1986). S poezií neruských národů Sovětského svazu seznámil české čtenáře zejména Vladimír Macura, který přetlumočil klasickou básničku estonské poezie BETTI ALVEROVOU (*Hrom je můj bratr*, 1980, s Jiřím Žáčkem) a pozoruhodného reflexivního estonského lyrika JAANA KAPLINSKÉHO (*Křídla zvedají stíny*, 1982). Nonkonformní pól soudobé sovětské poezie představovali oblíbení zpěváci a písničkáři Vladimir Vysockij a Bulat Okudžava.

Výjimečným překladatelským činem ze španělštiny bylo přebásnění mexické řeholnice a básničky 17. století JUANY INÉS DE LA CRUZ (*Naděje do zlata tkaná*, 1988, překlad Ivan Slavík a Josef Forbelský); její barokní básnické skladby tvoří jeden ze základních pilířů latinskoamerického písemnictví a dokládají svou reflexivitou a imaginativní svrchovaností velikost latinskoamerického španělského baroka.